

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

IZVEŠTAJ
NACIONALNOG MEHANIZMA ZA SPREČAVANJE TORTURE
O POSETI PRITVORNOM CENTRU U PRIŠTINI

Za: Gđa. Albulena Haxhiu, ministarka
Ministarstvo Pravde

Kopija: Gđa. Duda Balje, predsednica,
Komisija za ljudska prava, ravnopravnost polova, nestala lica i peticije

G. Habit Hajredinaj, direktor
Kancelarija Premijera – Kancelarija za dobro upravljanje

G. Ali Gashi, vršilac dužnosti generalnog direktora
Korektivna Služba Kosova

G. Milazim Gjocaj, direktor
Departman za zdravlje u zatvorima

G. Sami Gashi, direktor
Pritvorni Centar u Prištini

Priština, 1 decembar 2021

UVOD

U skladu sa članom 17, Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, Nacionalni Mehanizam Ombudsmana za Sprečavanje torture (u daljem tekstu NMST) dana 5. oktobra 2021. godine, posetio je Pritvorni centar u Prištini (u daljem tekstu: PCP).

NMST u skladu sa članom 17, Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu može u svako vreme i bez najave da poseti sva mesta gde se drže osobe lišene slobode, uključujući policijske stanice, pritvorske centre, zatvore, mesta gde su stranci pritvoreni i lišeni slobode, kao i psihijatrijske ustanove i one za socijalnu zaštitu.

U PCP, osim pritvorenih lica, smešten je i mali broj osuđenih lica. Zvanični kapacitet Centra je za 300 osoba. Tokom posete koju je obavio NMST PCP-u, bilo je smešteno 190 pritvorenih i 52 osuđenih lica.

Cilj posete

1. Cilj ove posete bio je opšta procena poštovanja osnovnih ljudskih prava zatvorenika, a koja su im garantovana Ustavom Republike Kosova, ostalim važećim zakonodavstvom u Republici Kosova i međunarodnim standardima za zaštitu prava lica lišenih slobode.

Saradnja PCP-a sa NMST-om tokom posete

2. Tokom posete NMST-a obavljene PCP-u, osoblje Korektivne službe Kosova (u daljem tekstu KSK) i osoblje Departmana zdravstva zatvora (u daljem tekstu DZZ) pružili su monitoring ekipi punu saradnju. Ekipa je bez odlaganja imala pristup svim prostorijama zatvora i istoj su dostavljene sve informacije potrebne za obavljanje zadatka, kao i mogućnost da intervjuiše zatvorenike bez prisustva popravnih službenika i zdravstvenog osoblja.

Informacije o pravima zatvorenika

3. Administrativno Uputstvo MP-Br. 07/2015 za kućni red u korektivnim institucijama (u daljem tekstu: kućni red) propisuje obaveze korektivnih institucija koje, odmah po prijemu, obezbeđuju uslove da osuđeni bude pismeno obavešten o svojim pravima i obavezama.
4. Dalje, Kućni red predviđa da su *Kućni red* i Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (u daljem tekstu: ZIKS) dostupni zatvorenicima u svakom trenutku. Osuđenik koji je nepismen se usmeno upoznae sa svojim pravima i obavezama¹. **Međutim, NMST je tokom posete primetio da je jedini dokument u ćelijama zatvorenika dokument kojim se definiše svakodnevnica.**

Fizičko zlostavljanje

5. NMST je tokom posete PCP intervjuisao značajan broj zatvorenika i nije primio nijednu žalbu na fizičko maltretiranje ili prekomernu upotrebu fizičke sile od strane korektivnih službenika ili ponašanja zatvorske uprave, što bi predstavljalo prekršaj dostojanstva zatvorenika. Pored toga, NMST je konstatovao da postoji pozitivna klima odnosa i dobra interaktivna komunikacija između zatvorenika i korektivnih službenika kao i između zdravstvenog osoblja i zatvorenika.

¹ Administrativno Uputstvo MP-Br. 07/2015 za kućni red u korektivnim institucijama, član 20.

6. Takođe, NMST tokom posete PCP nije primio žalbe zatvorenika što se tiče postupanja prema njima i poštovanja njihovih osnovnih prava od strane Policije Kosova.

Uslovi smeštaja

7. ZIKS izričito navodi da osuđeno lice ima pravo na smeštaj u skladu sa savremenim higijenskim uslovima i lokalnim klimatskim prilikama.² Dalje, zakon definiše: *“Prostorije u kojima osuđeno lice živi i radi moraju da budu dovoljno prostrane da svako osuđeno lice ima na raspolaganju najmanje osam (8) kubnih metara prostora i kada je to moguće devet (9) kvadratnih metara za osuđenike u zajedničkim ćelijama a četiri (4) kvadratnih metara za osuđenike u samici i dovoljno prirodno i veštačko osvetljenje za rad i čitanje, kao i grejanje i ventilaciju.”*³
8. NMST je primetio da ćelije u kojima su smešteni zatvorenici imaju dovoljno prirodnog svetla, životni prostor koji prevazilazi standarde koje postavlja ZIKS i standarde koje postavlja Evropski komitet za prevenciju torture (u daljem tekstu: KPT).⁴ Tokom posete, NMST je primetio da postoje adekvatne ćelije za zatvorenike sa ograničenim sposobnostima, ipak u nekim ćelijama nedostaje adekvatan nameštaj za smeštaj stvari.
9. Tokom posete NMST je primetio da su izvršene neke renovacije, kako bi se izbegla oštećenja na pojedinim delovima PCP, jer se PCP, iako nov objekat, odmah nakon puštanja u rad suočio sa brojnim infrastrukturnim problemima.

Hrana

10. ZIKS definiše da osuđeno lice ima pravo na odgovarajuću hranu, tri obroka dnevno, za održavanje dobrog zdravlja i snage, koja mora da bude raznovrsna i hranljiva. Hrana koja se pruža osuđenom licu treba da odgovara njegovom uzrastu i zdravlju, prirodi posla, godišnjem dobu i klimatskim uslovima i ukoliko je to moguće, njegovim verskim i kulturološkim potrebama.⁵
11. Zakonom je dalje propisano da osuđeno lice koje obavlja teške poslove, bolesno lice, trudna žena ili žena koja je rodila dete imaju pravo na ishranu koju mu je propisao lekar, kao i na dijetetsku hranu.⁶ **NMST nije primio nijednu pritužbu od strane zatvorenih lica na kvalitet i količinu hrane.** Takođe, zatvorenicima je dostupna i dijetalna hrana, po preporuci lekara.

Režim

12. U PCP je angažovano radom mali broj pritvornih lica, dok je broj osuđenih lica angažovanih na radu je prilično veći. U slučaju pritvorenika, njihov radni odnos zavisi od odobrenja suda.
13. Osuđenici imaju pravo na najmanje 2 sata hodanja dnevno, kako je predviđeno ZIKS-om.⁷ PCP ima četiri šetališta i dva sportska terena, koji nisu u upotrebi. Pritvorenici

² Zakon br. 04/L-149 o Izvršenju krivičnih Sankcija, član 36, stav 1.

³ Zakon br. 05/L-129 o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L-149 o Izvršenju krivičnih Sankcija, član 3.

⁴ Evropski komitet za prevenciju torture, Životni prostor za zatvorenika, vidi: <https://rm.coe.int/16806cc449/>.

⁵ Zakon br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 39 stav 1.

⁶ Zakon br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 39 stav 2.

⁷ Prema članu 37 Zakona br. 04/L-149 o Izvršenju krivičnih Sankcija, osuđeni imaju prava na najmanje 2 sata šetnje.

provode većinu vremena, odnosno 22 sata, u svojim ćelijama zbog nedostatka angažovanja na poslu ili aktivnostima, kao što su sport, obrazovanje, obuka itd.

14. NMST konstatuje da je u pogledu angažovanja rakom pritvorenih lica članom 199. stav 2. Zakonika o krivičnom postupku propisano: *“Lica koja se nalaze u sudskom pritvoru mogu da obavljaju rad koji je neophodan za održavanje reda i čistoće u njihovim prostorijama. U skladu sa mogućnostima institucije i pod uslovom da to ne šteti vođenju krivičnog postupka, licima u sudskom pritvoru se omogućava rad na aktivnostima koje odgovaraju njihovim fizičkim i psihičkim mogućnostima. Sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik veća odlučuje o tome u saglasnosti sa upravom pritvorske ustanove.”*
15. Dok član 200. stav 1. ZIKS-a u vezi sa angažovanjem pritvorenika na radu predviđa sledeće: *“1. Pritvorenik može da se angažuje na radu u radionici, radionici u ekonomskim jedinicama koje se nalaze unutar nadležne kazneno popravne ustanove, posle dobijanja saglasnosti od nadležnog suda.”*
16. NMST smatra da na osnovu važećeg zakonodavstva, Mandelinih pravila i preporuka CPT-a,⁸ nadležni organi treba da ulože napore da povećaju angažovanje pritvorenika van ćelija, ne samo u PCP-u, već iu drugim pritvornim centrima, onoliko koliko je to moguće.

Incidenata između zatvorenika

17. Zatvorske vlasti imaju pozitivne obaveze da spreče nasilje između zatvorenika za koje su one odgovorne. Na osnovu relevantne dokumentacije, navoda Uprave i zatvorenih lica, tokom ove godine u PCP-u nije registrovan nijedan ozbiljniji incident između zatvorenih lica.

Zdravstvena nega

18. Član 43. Zakona br. 05/l-129 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija propisuje da osuđeni uživa iste standarde zdravstvene zaštite koji su dostupni u zajednici. ZIKS dalje predviđa da se ove medicinske usluge zatvorenima pružaju besplatno. Zdravstvenu jedinicu u PCP čine dva lekara sa punim radnim vremenom i sedam medicinskih tehničara.
19. Dok su stomatolog i psihijatar dostupni jednom nedeljno. Psiholog je angažovan po redovnom rasporedu 8 sati dnevno. Takođe zatvorenima je dostupan i Metadonski program. U laboratoriji zdravstvene jedinice nalazi se laboratorija u kojoj se mogu uraditi biohemijske analize i hemogrami.
20. Ostale specijalističke usluge se obavljaju u zdravstvenim ustanovama: u regionalnim bolnicama i u Univerzitetskom kliničkom centru Kosova (UKCK). NMST nije primio nijednu žalbu od strane zatvorenih lica na medicinske usluge koje im se pružaju u PCP-u.
21. Tokom posete, NMST se susreo sa slučajem da, uprkos preporuci lekara, osuđeni još uvek nije upućen u nadležnu zdravstvenu ustanovu. Povodom ovog slučaja, u prisustvu NMST-a, direktor je odmah reagovao u skladu sa preporukom lekara zdravstvene jedinice PCP-a.

⁸ Izveštaj KPT-a o poseti Kosovu, objavljen u septembru 2016, stav 46. Za više vidi: <https://rm.coe.int/16806a1efc>.

22. Na osnovu podataka zdravstvene jedinice, tokom 2021. godine registrovano je 22 slučaja samo-povređivanja, 4 pokušaja samoubistva, 1 slučaj smrti.
23. Zatvorenici su generalno govorili za veoma dobar tretman medicinskog osoblja, kako u pogledu pruženih medicinskih usluga, tako i u smislu interaktivne komunikacije i poštovanja njihovog ljudskog dostojanstva

Prisustvo zatvorenika sa mentalnim oboljenjima

24. Prisustvo zatvorenika sa mentalnim oboljenjima i dalje predstavlja izazov za pritvorske i korektivne ustanove, zbog nedostatka kapaciteta za smeštaj zatvorenih lica ove kategorije u relevantnim zdravstvenim ustanovama. NMST je, prilikom obilaska PCP-a, upoznat da zbog ograničenih kapaciteta u Institutu za forenzičku psihijatriju, u PCP-u ima zatvorenih lica, kojima zbog zdravstvenog stanja nije mesto u PCP-u.
25. S tim u vezi NMST primećuje da član 43 Zakona br. 05/l-129 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija definiše: *“Osuđenom licu kome se ne može pružiti odgovarajući medicinski tretman u kazneno-popravnoj ustanovi, šalje se u bolnicu kazneno-popravne ustanove, u adekvatnoj psihijatrijskoj ustanovi ili u nekoj drugoj ustanovi za pružanje zdravstvene nege.”*
26. NMST sa žaljenjem konstatuje da je 19. avgusta 2021. godine zatvorenik sa problemima mentalnog zdravlja izvršio samoubistvo u PCP-u. Osnovni sud u Prištini je 3. jula 2021. godine odlučio da se zatvorenom licu (sada pokojnom) odredi pritvor i da se pritvor održi u Institutu za forenzičku psihijatriju (*u daljem tekstu IFPK*). Zbog nedostatka slobodnih mesta u IFPK-u, osuđeni je smešten u PCP, gde je podvrgnut psihološkom pregledu i psihijatrijskoj terapiji prema preporuci.
27. NMST smatra da svaka smrt zatvorenog lica treba da bude predmet temeljne istrage od strane vlasti kako bi se utvrdio, između ostalog, uzrok smrti, uključujući faktore koji su doprineli, i da li je smrt mogla biti izbegnuta. NMST pozdravlja činjenicu da je prilikom posete PCP-u nakon vesti o smrti zatvorenog lica, primetio da su svi nadležni organi odmah započeli istrage na osnovu svog mandata. **Takođe, NMST putem ovog izvještaja traži da mu nadležni organi koji su istraživali ovaj slučaj dostave izvještaj o istrazi.**
28. NMST je, u saradnji sa Savetom Evrope, organizovao i okrugle stolove i konferencije na kojima se, zajedno sa nadležnim organima, razgovaralo o izazovima lečenja zatvorenika sa problemima mentalnog zdravlja, kao i o izazovima prinudnog lečenja.
29. Tokom ovih sastanaka, učesnici su se složili da nadležni organi treba da preduzmu adekvatne mere za tretman zatvorenika ove kategorije u skladu sa domaćim zakonodavstvom i međunarodnim standardima o osnovnim pravima zatvorenika. Nadležna ministarstva su na ovim sastancima predstavila svoje planove za pronalaženje adekvatnih rešenja za ovu kategoriju zatvorenika.
30. **NMST smatra da nadležni organi treba da ulože stalne napore da ove osobe ostanu u odgovarajućim ustanovama, bilo u posebnoj psihijatrijskoj jedinici u okviru zatvora, u bolnici ili u civilnoj psihijatrijskoj ustanovi.**

Značaj lekarskih pregleda za novo-primljene osuđeničke

31. ZIKS⁹ i Standardna praksa postupanja (u daljem tekstu SPP)¹⁰ DZZ-a određuje obavezu autoriteta da se novoprimljeni zatvorenik podvrgne lekarskom pregledu u roku od 24 časa od trenutka prijema.
32. Takve obaveze su takođe određene međunarodnim aktima o zaštiti prava zatvorenika, kao što su: Mendelina pravila¹¹, Evropska zatvorska pravila¹² i Pravila Ujedinjenih nacija za zaštitu maloletnika lišenih slobode.¹³
33. Na osnovu navoda zatvorenika i relevantne dokumentacije, novo-primljena lica se podvrgavaju lekarskim pregledima u roku od 24 sata, u skladu sa ZIKS-om i Standardnom praksom postupanja DZZ-a.

Poverljivosti zdravstvenih usluga

34. Što se tiče poverljivosti medicinskih usluga, NMST, na osnovu intervjua obavljenih sa zatvorenicima i zdravstvenim osobljem, konstatuje da se ove usluge pružaju pod uslovima koji poštuju poverljivosti, odnosno pružaju se bez prisustva popravnih službenika, osim u slučajevima kada njihovo prisustvo zahteva lekar. Dok samo medicinsko osoblje ima pristup medicinskom kartonu osuđenika.
35. Poverljivosti medicinskih usluga je predviđena Standardnom praksom postupanja,¹⁴ usvojenom od strane Ministarstva zdravstva, Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija,¹⁵ standardima KST-a,¹⁶ i međunarodnim aktima kao što su: Mendelina pravila¹⁷ i Pravila Ujedinjenih nacija o zaštiti maloletnika lišenih slobode.¹⁸

Disciplinske mere

36. Shodno važećem zakonodavstvu, disciplinske kazne koje se mogu izreći osuđenima su: ukor, ukidanje određenih beneficija, nalog za nadoknadu i samica¹⁹. Dok, u slučaju pritvorenika, mogu se izreći sledeće kazne: ograničenje ili zabrana poseta ili prepiske, osim kontakata sa braniocem, Ombudsmanom i diplomatskim misijama.

⁹ Zakon br. 04 /L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 31.

¹⁰ Standardna praksa postupanja, tačka 1. Vidi na: <https://msh.rks-gov.net/wp-content/uploads/2013/11/1.-Practices-Standard-Ekamination-NoC-DShB.pdf>.

¹¹ Mendelina pravila, Pravilo 34. Vidi na: https://vvv.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf.

¹² Savet Evrope, Preporuka (2006) 2 Saveta ministara za države članice o Evropskim zatvorskim pravilima, tačka 42.1. Vidi u:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804c221d>.

¹³ Pravila Ujedinjenih nacija o zaštiti maloletnika lišenih slobode, tačka 27, na:

https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/res45_113.pdf.

¹⁴ Standardna praksa postupanja, tačka 11. Vidi u: <https://msh.rks-gov.net/wp-content/uploads/2013/11/1.-Praktikat-Standardte-veprimit-n%C3%AB-DShB.pdf>.

¹⁵ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član 49.

¹⁶ Standardi KST-a, objavljeni 2018. godine, stavovi 50 i 51. Za više informacija vidi na:

<https://rm.coe.int/16806ce943>.

¹⁷ Mendelina pravila, Pravilo 26, tačka 2, na: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf.

¹⁸ Pravila Ujedinjenih nacija za zaštitu maloletnika lišenih slobode, tačka A, Pravilo 19, u:

https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/res45_113.pdf.

¹⁹ Stavovi od 101. do 113. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

37. Tokom posete, NMST je, na osnovu relevantne medicinske dokumentacije, konstatovao da je disciplinska mera samice izrečena u 7 slučajeva. NMST nije primio nijednu žalbu od strane zatvorenih lica na poštovanje njihovih prava u samici.

Kontakti sa spoljnim svetom

38. NMST smatra da su kontakti sa spoljnim svetom, posebno posete porodice ili drugih rođaka, od suštinskog značaja u kontekstu socijalne rehabilitacije zatvorenika.

39. Važeće zakonodavstvo,²⁰ u slučaju osuđenih lica, propisuje da osuđenici imaju neograničeno pravo na prepisku (koji podležu određenim izuzecima), imaju pravo na mesečnu posetu, koja traje najmanje jedan sat, i pravo na posetu dece ili njihovih supružnika najmanje jednom u tri meseca, uz trajanje od najmanje tri sata. Prema rečima direktora PCP-a pritvorenici mogu imati jednu posetu u dve nedelje, dok osuđenici mogu imati četiri posete mesečno, koje traju po jedan sat.

40. U pogledu telefonskih poziva, članom 60. ZIKS-a propisano je da osuđeni ima pravo na telefoniranje. U slučaju pritvorenika, ove pozive odobrava nadležni sud. Na osnovu podataka dobijenih od strane direktora PCP-a i navoda pritvorenika, njima je odobren jedan telefonski poziv nedeljno uz dozvolu nadležnog suda. Dok u slučajevima osuđenika nema ograničenja.

41. Zbog pandemije COVID-19, kontakti sa spoljnim svetom su obustavljeni i s vremena na vreme broj posetilaca je smanjen. Tokom ovih zabrana, Direkcija PCP-a je zatvorenicima pružila više telefonskih poziva i komunikacije putem SKYPE-a

42. NMST je posetio i prostoriju za porodične posete, koja pruža zadovoljavajuće uslove za primanje porodičnih poseta. Prostorija za porodične posete osuđenika pruža mogućnost direktnog kontakta između osuđenog i lica koja ga posećuju. Dok u slučaju pritvorenika situacija je drugačija, između pritvorenika i posetilaca postoje barijere koje onemogućavaju direktan kontakt.

43. NMST je primio žalbe od zatvorenika koji su naveli da zbog barijera ne mogu da ostvare fizički kontakt sa svojim porodicama, posebno sa decom koja nisu bila u stanju da razumeju takve okolnosti. Ovo pitanje je NMST pokrenuo u izveštaj sa preporukama o poseti PCP u 2019. godini.²¹

44. S tim u vezi, NMST primećuje da se KPT u svom izveštaju o poseti Ukrajini²² bavi pitanjem zatvorenih poseta, u kojima se fizičko razdvajanje između zatvorenika i osoba koje ga posećuju vrši pleksiglasom. Ovom prilikom, KPT je preporučio ukrajinskim vlastima da se relevantni propisi izmene tako da se svim zatvorenicima, uključujući pritvorenike, omoguće posete u razumnim uslovima i otvorenom prostoru, a korišćenje zatvorenih objekata za posete trebalo da bude više izuzetak nego pravilo.

²⁰Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, članovi 62-65.

²¹ Izveštaj sa preporukama o poseti Pritvornom Centru u Prištini, objavljen 22 novembra 2019. godine. Vidi: <https://www.oik-rks.org/wp-content/uploads/2019/11/Raport-me-rekomandimi-MKPT-s%C3%AB-lidhur-me-vizit%C3%ABn-n%C3%AB-Qendr%C3%ABn-e-Paraburgimit-n%C3%AB-Prishtin%C3%AB.pdf>

²² KPT, Izveštaj sa preporukama o poseti Ukrajini, u decembru 2017, objavljen 6 septembra 2018. godine, stav 102. Za više vidi: <https://rm.coe.int/16808d2c2a>.

45. KPT je dalje naglasio da posete zatvorenog tipa uvek treba da budu dobro osnovane i dobro obrazložene, kao i da se zasnivaju na individualnoj proceni potencijalnog rizika koji predstavlja određeni zatvorenik.
46. Stoga, NMST podstiče nadležne organe da, u duhu ove preporuke, razmotre mogućnosti da se ove posete odvijaju u otvorenijim uslovima i na osnovu procene individualnog rizika koji predstavlja određeni osuđenik.

Postupak za podnošenje žalbi

47. Član 91. ZIKS-a detaljno je propisao proceduru po kojoj se pritvorenici i osuđena lica mogu putem žalbe ili molbe obratiti direktoru određene institucije Korektivne službe Kosova (KSK). Postupak uključuje rokove za odgovor direktora i mogućnost podnošenja žalbe drugom organu, što je u ovom slučaju Generalna direkcija Korektivne službe i Ministarstvo pravde.²³
48. NMST je primetio da se na raspolaganju zatvorenika u PCP nalaze kutije za žalbe, postavljene od Korektivne službe Kosova, kutije za žalbe postavljene od DZZ. Oni se takođe mogu obratiti i Instituciji Ombudsmana putem besplatne telefonske linije, putem redovne pošte, koja, prema ZIKS-u, ne podleže kontroli ako je upućena Ombudsmanu Republike Kosovo, kao i putem njihove porodice.
49. NMST je konstatovao da se osuđenima u PCP-u pruža adekvatna mogućnost za podnošenje žalbi i zahteva, direktor ih razmatra i šalje odgovore zatvorenima, u skladu sa ZIKS-om. NMST nije primio nijednu žalbu zatvorenih lica na pravo na podnošenje žalbe.

Osoblje PCP-a i pitanja vezana za bezbednost

50. Tokom posete, NMST je upoznat da postoji značajan nedostatak korektivnog osoblja i socijalnih službenika, dok je broj zatvorenih lica značajno povećan od kada u PCP-u funkcioniše Jedinica za procenu zatvorenih lica. NMST podstiče nadležne organe da povećaju broj korektivnih službenika i drugog osoblja, omajući u obzir povećanje broja zatvorenih lica koji su smešteni u PCP.

Na osnovu nalaza i zaključaka NMST-a postignutih tokom posete, u skladu sa članom 135, stav 3. Ustava Republike Kosovo i članom 17, stav 7. Zakona 05/L-019 o Ombudsmanu, Ombudsman:

PREPORUČUJE

Ministarstvu pravde:

- **Da informiše zatvorena lica o njihovim pravima u skladu sa ZIKS-om i kućnim redom.**

²³ Član 91, stav 4 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija propisuje: “*Na podnetu pritužbu direktor kazneno popravne ustanove treba da odgovori u roku od petnaest (15) dana, dok Centralna kancelarija Kazneno popravne službe treba da odgovori u roku od trideset (30) dana. Na pritužbu podnetu u pisanoj formi daje se odgovor u pisanoj formi.*”

- **NMST ponavlja preporuku da se povećaju van ćelijske aktivnosti pritvorenika u PCP, u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku i u skladu sa ZIKS-om, onoliko koliko je to moguće.**
- **Da se ćelije zatvorenika snabdevaju nameštajem potrebnim za čuvanje njihovih stvari.**
- **Da se poveća broj korektivnog osoblja i drugog osoblja prema proceni i potrebi, imajući u obzir povećanje broja zatvorenika i obaveza u PCP-u.**

U skladu sa članom 132, stav 3. Ustava Republike Kosovo (*“Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom”*) i članom 28 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu (*“Autoriteti, kojima je Narodni Advokat uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, uključujući i disciplinske mere, treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja”*), molimo Vas da nas obavestite o preduzetim radnjama u vezi sa navedenim pitanjima.

S poštovanjem,

Naim Qelaj
Ombudsman